

ADRODDIAD I'R CABINET
28 Mawrth 2017

Aelod Cabinet: Y Cynghorydd Peredur Jenkins

Pwnc: Cynllun Asedau'r Cyngor 2009/10 i 2018/19

Swyddog cyswllt: Dilwyn Williams, Prif Weithredwr

Y penderfyniad a geisir

Bod y Cabinet

- i. Yn nodi canlyniad terfynol tebygol y Cynllun Asedau 10 mlynedd;
 - ii. Yn cadarnhau nad oes bellach angen £15m ar gyfer Gofal Cymdeithasol fel rhan o'r cynllun yma gan ystyried gofynion y gwasanaeth hwnnw fel rhan o Gynllun newydd fydd yn cael ei baratoi gan y Cyngor newydd;
 - iii. Yn dynodi £200,000 adnodd na fydd bellach ei angen ar gyfer ariannu benthyca heb gefnogaeth i gwrdd â'r bwlch yn ein harbedion ar gyfer 2016/17
 - iv. Yn defnyddio £800,000 o'r adnodd hefyd i atgyfnerthu'r gyllideb cynnal a chadw o 1 Ebrill 2017 gan adael y gweddill i'r Cyngor newydd ei ystyried wrth drafod arbedion a chynllun asedau'r dyfodol.
-

Cefndir

1. Yn 2009, yn dilyn asesiad cynhwysfawr o anghenion gwariant cyfalaf y Cyngor, ac yn wyneb y ffaith nad oedd ein hadnoddau am ganiatáu i ni gyfarch yr holl anghenion hynny, cynhaliwyd cyfres o weithdai gydag aelodau'r Cyngor i geisio sefydlu beth oedd ein blaenoriaethau cyfalaf am y 10 mlynedd i ddod.
2. Yn sgil y trafodaethau hynny sefydlwyd Cynllun Asedau, ac fe'i fabwysiadwyd gan y Cyngor ar 22 Hydref 2009.
3. Gellir gweld y Cynllun yn llawn drwy ddilyn y linc isod -

https://democratiaeth.cyngor.gwynedd.gov.uk/Data/Cyngor%20Llawn/20091022/Agenda/16_01_Cynllun%20Asedau%20Corfforaethol.pdf

4. 2018/19 fydd blwyddyn olaf y cynllun presennol a bydd disgwyl i'r Cyngor newydd sefydlu strategaeth newydd ar gyfer y cyfnod 2018/19 - 27/28 yn fuan yn y flwyddyn ariannol nesaf.
5. Pwrpas yr adroddiad yma yw hysbysu'r Cabinet o beth sydd wedi digwydd dros oes y cynllun a chau pen y mwdwl ar rai agweddau o'r cynllun gwreiddiol.
6. Yn gyffredinol, 'roedd y Cynllun yn rhagweld gwariant cyfalaf dros y 10 mlynedd o £143.8m. Rhoddir crynodeb o beth oedd dan sylw yn Atodiad 1.
7. Y bwriad oedd ariannu'r £143.8m drwy'r dulliau canlynol-
 - i. Dyranriad cyfalaf gan y Llywodraeth - £98.7m
 - ii. Derbyniadau Cyfalaf (fe gytunwyd i raglen o werthu eiddo nad oedd yn rhaid ei gadw i ariannu ein hanghenion cyfalaf) - £14.1m
 - iii. Grantiau penodol gan adrannau'r llywodraeth - £4m
 - iv. Benthycia heb gymorth - £23m
 - v. I'w ddarganfod - £4m
8. Roedd y Cynllun yn rhagweld y byddem yn defnyddio £23m o fenthycia darbodus (hynny yw benthycia heb gymorth ariannol gan y llywodraeth ar ei gyfer), fyddai'n golygu gorfod darganfod arbedion refeniw i'w ariannu.
9. Ar y pryd, 'roeddem yn rhagweld y byddai angen £909,100 o gyllideb refeniw am bob £10m y byddem yn benthycia gan olygu ein bod angen darganfod arbedion refeniw o £2.091m i gwrdd â'r benthycia a ragwelwyd.
10. 'Roedd cyllideb refeniw 2009/10 eisoes yn cynnwys £1.55m o arbedion refeniw wedi eu gosod o'r neilltu er mwyn benthycia'r swm yr oedd ei angen gyda golwg at ychwanegu at hwn yn y blynyddoedd i ddod. [Erbyn 2012/13 'roedd y Cyngor wedi llwyddo i godi'r swm yma i £2.7m]

Datblygiadau diweddarach

11. Yn fuan wedi cymeradwyo'r cynllun fe ddigwyddodd dau beth o sylwedd i newid y Cynllun.
12. Erbyn 2011/12 'roedd effaith yr argyfwng bancio wedi gweithio ei ffordd drwodd i'r pwrs cyhoeddus ac fe aeth y gefnogath yr oedd Llywodraeth Cymru yn ei roddi i ni fenthycia ar gyfer gwariant cyfalaf i lawr o £9.9m yn flynyddol i'r £6.67m a welwn heddiw. Golygodd hyn ein bod wedi colli gwerth £23.75m o adnoddau dros oes y cynllun.

13. 'Roedd yna alwadau eraill wedi amlygu eu hunain hefyd yn y cyfamser, sef yr angen i'r Cyngor ddarganfod cyllid cyfatebol os oedd am ddenu grantiau gan y Llywodraeth i wella ein hysgolion. Llwyddwyd i ddenu adnodd ar gyfer cyflawni nifer o gynlluniau ysgolion (gan gynnwys Bro Dysyni; Ardal Penllyn; Y Gader; Groeslon; Glan Cegin a Hafod Lon). Roedd hyn yn golygu gwariant o £34.84m uwchben yr hyn oedd eisoes yn y Cynllun Asedau yn cael ei ariannu drwy £22.83m grantiau gwella ysgolion a £12.01m i'w ddarganfod gan y Cyngor.
14. 'Roedd yna bryder hefyd ar y pryd y byddem angen gwneud rhywbeth ynglŷn â'r argyfwng yn y maes gofal ac fe gytunwyd fod angen darparu £15m yn y Cynllun rhag ofn ein bod yn dymuno gwneud rhywbeth yn y maes.
15. Yn Rhagfyr 2011 fe gytunodd y Cyngor ymgorffori'r newidiadau i'r Cynllun gan geisio darganfod y £50.76m ychwanegol drwy ddefnyddio mwy o fenthycia heb gefnogaeth.
16. Yn ddamcaniaethol, ar sail y cyfrifiad a wnaed yn ôl yn 2009, byddai hyn wedi golygu y byddai angen i ni fod wedi cynyddu'r gyllideb refeniw y byddai ei angen o £2.7m i £6.7m er mwyn ariannu cyfanswm y benthycia heb gefnogaeth.
17. Dros y blynyddoedd dilynol mae'r Cyngor hefyd wedi ychwanegu gofynion cyfalaf megis ychwanegiad at gynllun Ysgol yr Hendre (£2.93m); ychwanegiad at wariant trefniadaeth i fedru paratoi cynlluniau (£1.26m); a chydabod costau uwch ym maes gwaredu gwastraff (£1.11m).

Asesiad o'r sefyllfa bresennol

18. Y peth cyntaf i'w nodi yw nad ydym wedi llwyddo i ddarganfod y £6.7m fyddai ei angen i ariannu'r benthycia heb gefnogaeth yn dilyn adolygiad 2011.
19. Y rheswm am hyn wrth gwrs yw'r ffaith fod y dirwasgiad hefyd wedi gweithio ei ffordd drwodd i gyllidebau refeniw awdurdodau oedd yn golygu fod angen pob ceiniog o arbedion yr oedd modd i ni eu darganfod i ariannu'r bwlch refeniw sylweddol oedd yn codi.
20. Fodd bynnag, o fod wedi mabwysiadu Datganiad Darpariaeth Lleiafswm Refeniw Blynyddol fel rhan o'n Strategaeth Rheoli Trysorlys sy'n pennu polisi penodol ar gyfer rhannu ad-daliadau benthyciadau heb gefnogaeth dros gyfnodau penodol hyd at 50 mlynedd; ac o ystyried fod cyfraddau llog bellach ar lefel hynod o isel yn hanesyddol, amcangyfrifir bellach mai

dim ond tua £2.9m fyddai ei angen i fenthycar oll o'r £73.76m fyddai ei angen [y £23m gwreiddiol a'r £50.76m a nodir yng nghymal 13 uchod.]

21. Bu yna ddatblygiadau eraill hefyd.
22. Nid yw'r angen ar gyfer adnoddau cyfalaf ym maes gofal cymdeithasol wedi codi yng nghyfnod y cynllun ac felly nid oes angen y £15m (er efallai y bydd angen ei gynnwys yn y cynllun nesaf). Ariannwyd unrhyw ofynion yr oedd eu hangen (e.e. Canolfan Frondeg) drwy ddefnyddio arbedion refeniw o fewn yr achos busnes i'w ariannu, ac 'rydym wedi llwyddo i gyfeirio adnoddau grantiau tai cymdeithasol i wireddu cynlluniau tai gofal ychwanegol.
23. 'Rydym hefyd wedi medru lleihau'r angen i wario drwy amryfal ffyrdd -
 - i. O dderbyn grantiau i wella cyflwr ffyrdd roedd modd lleihau ein dibyniaeth ar y Cynllun Asedau;
 - ii. Bu modd darganfod ffyrdd neilllog i osgoi gwario ar adeiladau "Vic Hallam" yn yr ysgolion;
 - iii. O waredu adeiladau bu modd lleihau'r gofyn gwario ar ôl groniad cynnal a chadw;
 - iv. Newidiwyd dull adnewyddu rhai cerbydau; a
 - v. Derbyniwyd arian grant i gyllido elfen o'r rhaglen lleihau allyriadau carbon.
24. Llwyddwyd hefyd i greu rhywfaint mwy o dderbyniadau cyfalaf na ddisgwyliwyd ac i osod mwy o reserfau o'r neilltu - er bod effaith hyn wedi cael ei feirioli oherwydd y penderfyniad i beidio â gwaredu Doc Fictoria.
25. Ar ben hyn cyfyngwyd ar gyfanswm chwyddiant yr ydym wedi gorfod ei ddarparu ar gyfer y rhaglen drwy fynnu cadw cynlluniau at y symiau gwreiddiol a ddarparwyd lle'r oedd hynny'n bosibl.
26. Un sgil effaith cynllunio o flaen llaw yw oherwydd ein bod wedi darparu'r cyllid refeniw ar gyfer benthycar heb gefnogaeth o'r cychwyn cyntaf, ond nad ydym wedi gorfod gweithredu ar y benthyciad yn syth oherwydd amseru'r rhaglen gyfalaf, am bob blwyddyn nad ydym wedi gorfod benthycar mae yna £2.7m (neu faint bynnag sydd ar ôl yn y gyllideb ar ôl ariannu benthyciadau heb gefnogaeth neu fidiau unwaith ac am byth) wedi bod ar gael i gyfrannu'n ychwanegol tuag at y rhaglen.
27. Golyga hyn ein bod wedi darparu £16.92m yn fwy o adnoddau tuag at y strategaeth dros oes y cynllun.

28. Erbyn i ni gyrraedd blwyddyn olaf y cynllun felly, rhagwelir mai dyma fydd y sefyllfa o ran newidiadau i'r gofynion gwario a'r sefyllfa ariannu-

Ychwanegiad (Lleihad)	Swm £m
Gwario	
Cynlluniau Ysgolion	39.03
Cynllun Gwella Priffyrdd (Grant ariannu benthyca gan Lywodraeth Cymru)	11.87
Lleihad yn yr angen am gynnal a chadw oherwydd gwaredu adeiladau	(2.07)
Darpariaeth Gofal Cymdeithasol (£15m yn wreiddiol ond nid oes ei angen bellach)	-
Lleihad yn y gwariant ar ffyrdd a phontydd yn sgil cynllun grant	(5.80)
Lleihad yn y gwariant ar y cynllun carbon oherwydd ariannu drwy gynllun Salix	(1.20)
Darganfod ffyrdd neillog o ddelio gydag adeiladau "Vic Hallam" mewn ysgolion	(3.88)
Lleihad yn y gofyn am gyfalaf i adnewyddu cerbydau	(1.70)
Costau ychwanegol strategaeth wastraff	1.11
Cyfyngu ar anghenion chwyddiant	(14.77)
Cyfanswm ychwanegiadau net gwario	<u>22.59</u>
Ariannu	
Grantiau gwella ysgolion	22.83
Grant ariannu benthyca gwella ffyrdd	11.87
Derbyniadau cyfalaf a reserfau ychwanegol	2.79
Darpariaeth benthyca na ddefnyddiwyd (cronnus)	16.92
Lleihad yn y cymorth benthyca gan y Llywodraeth	(23.75)
Benthyciad heb gefnogaeth a ariannwyd drwy'r gyllideb cyfalaf arferol	2.27
Cyfanswm ychwanegiadau net ariannu	<u>32.93</u>
Lleihad yn yr angen ariannu	10.34

29. Er gwaethaf yr holl newidiadau felly fe welir fod yr angen ariannu wedi gostwng £10.34m o'r cynllun gwreiddiol am y rhesymau a nodir, ond gan fod ariannu gwreiddiol y cynllun yn brin o £3.97m, golyga hyn fod yr angen i fenthyca heb gefnogaeth yn lleihau o'r £23m gwreiddiol i £16.63m.

30. Yn wreiddiol 'roeddem wedi rhagweld y byddai angen £909,100 am bob £10m yr oeddem yn bwriadu ei fenthyca.

31. Yn sgil yr hyn a nodir yng nghymal 20 uchod am ein strategaeth rheolaeth trysorlys a chyfraddau llog llawer is nag yr oeddent ar adeg paratoi'r cynllun, golyga hyn bellach ar mai £354,960 oedd ei angen am bob £10m o fenthyca a wneir ac mai dim ond £590,228 o'r £2.7m a roddwyd o'r neilltu

felly fydd ei angen i ariannu'r benthyca heb gefnogaeth y byddwn wirioneddol ei angen.

32. Roeddem eisoes yn gwybod elfen o hyn wrth osod rhaglen arbedion 2016/17 at ei gilydd, gan ragdybio y byddai yna £200,000 ar gael i gyfarch ein rhaglen arbedion. Mae'r arbedion effeithlonrwydd ychwanegol a gynlluniwyd ar gyfer 2016/17 yn cymryd felly y bydd £200,000 o'r swm yma ar gael ar gyfer cyfarch y bwllch arbedion.

Cynnal a Chadw Adeiladau

33. Un agwedd sylfaenol o'r cynllun gwreiddiol oedd ceisio gwneud yn iawn am yr ôl groniad cynnal a chadw ar ein hadeiladau oedd wedi datblygu dros nifer fawr o flynyddoedd.
34. Aseswyd ar y pryd fod yr ôl-groniad (hynny yw'r gweithfeydd oedd angen eu cyflawni er mwyn dod a chyflwr yr adeiladau i gyflwr derbyniol) ychydig dros £20m. Darganfuwyd yn ddiweddarach ar ôl gwella ein systemau asesu fod y gofyn yn debycach i £27m.
35. Gan mai £2.5m yw'r gyllideb cynnal a chadw arferol, yn amlwg os oedd gennym ôl groniad wedi datblygu nid oedd y swm hwnnw yn ddigonol. Cytunwyd felly i ddarparu £1.5m ychwanegol y flwyddyn dros oes y cynllun i geisio osgoi i'r ôl groniad fynd yn waeth.
36. Roeddem hefyd yn darparu £1.9m y flwyddyn i ddechrau cael gwared a'r ôl groniad o £27m oedd wedi cronni erbyn 2009/10.
37. Dengys adolygiad a wnaed yn 2015/16, ar ôl gwario £15.4m ar yr ôl-groniad, fod lefel yr ôl groniad wedi dod i lawr i £14.5m o'r £27m gwreiddiol ond wrth gwrs byddem wedi disgwyl iddo ddod lawr i £11.6m os oedd ein tybiaethau gwreiddiol yn gywir.
38. 'Roedd hyn yn awgrymu nad oedd y £1.5m y flwyddyn ychwanegol yn ddigonol i osgoi i ôl groniad godi ac y dylem fod yn gwario yn agosach i £2.16m y flwyddyn yn uwch ar gynnal a chadw os am lwyddo i osgoi iddo gynyddu.
39. Dengys ein profiad felly fod y gwariant ychwanegol wedi llwyddo i leihau'n sylweddol lefel yr ôl-groniad cynnal a chadw, ond y bydd yna ôl groniad o hyd ar ddiwedd cyfnod y cynllun ac os ydym am osgoi iddo barhau i gynyddu fod angen gwario dros £2m y flwyddyn yn ychwanegol ar gynnal a chadw.

40. Yn yr hinsawdd bresennol mae hynny am fod yn anodd, ond efallai y dylid symud i'r cyfeiriad hwnnw.

Casgliadau

41. Er gwaethaf y gostyngiad sylweddol yn y cymorth ariannol a roddir gan y Llywodraeth i gynghorau er mwyn ariannu eu rhaglenni cyfalaf, 'rydym wedi llwyddo i gyflawni'r hyn oedd gennym dan sylw yn ein Cynllun Asedau a dros y blynyddoedd wedi medru ychwanegu blaenoriaethau eraill atynt wrth iddynt godi.
42. Mae rheolaeth gadarn o'r rhaglen yn golygu ein bod wedi llwyddo i ariannu'r ychwanegiadau i'r rhaglen wreiddiol wrth leihau'r swm benthyca heb gefnogaeth yr oeddem ei angen, ac mae cyfraddau log is yn golygu ein bod angen llai o adnodd i gyllido'r benthyca hwnnw.
43. Dengys ein profiad nad yw £1.5m o gyllideb cynnal a chadw adeiladau ychwanegol yn ddigonol i osgoi dirywiad yng nghyflwr ein hadeiladau a bod yr angen yn agosach at £2m ychwanegol os am osgoi creu ol groniad pellach.

Argymhellion

44. Argymhellir felly bod y Cabinet -
- i. Yn nodi canlyniad terfynol tebygol y Cynllun Asedau 10 mlynedd;
 - ii. Yn cadarnhau nad oes bellach angen £15m ar gyfer Gofal Cymdeithasol fel rhan o'r cynllun yma gan ystyried gofynion y gwasanaeth hwnnw fel rhan o Gynllun newydd fydd yn cael ei baratoi gan y Cyngor newydd;
 - iii. Yn dynodi £200,000 adnodd na fydd bellach ei angen ar gyfer ariannu benthyca heb gefnogaeth i gwrdd â'r bwlch yn ein harbedion ar gyfer 2016/17;
 - iv. Yn defnyddio £800,000 o'r adnodd hefyd i atgyfnerthu'r gyllideb cynnal a chadw o 1 Ebrill 2017 gan adael y gweddill i'r Cyngor newydd ei ystyried wrth drafod arbedion a chynllun asedau'r dyfodol.

ATODIAD 1

Crynodeb o gynnwys y Cynllun Asedau a fabwysiadwyd yn Hydref 2009

Gwariant ar	Swm £m
Atgyfnerthu'r gwariant ar Gynnal a Chadw i osgoi dirywiad pellach	15.00
Gweithredu ar yr ol groniad cynnal a chadw	19.00
Camau i warchod rhag Tan ac Asbestos	5.60
Addysg :	
Darpariaeth yn lle dosbarthiadau "Vic Hallam" sydd wedi dod i ddiwedd eu hoes	15.30
Trefniadaeth Ysgolion	5.80
Darpariaeth ar gyfer Ysgol newydd ym Mangor	4.50
Materion eraill addysg	2.64
Grantiau Adnewyddu Tai	21.00
Priffyrdd a Bwrdeistrefol :	
Cynnal Ffyrdd	8.00
Adfer Ffensus Diogelwch	1.10
Adnewyddu Goleuadau Stryd	0.50
Strategaeth Wastraff	6.90
Adnewyddu Cerbydau	3.40
Man faterion eraill Priffyrdd & Bwrdeistrefol	0.49
Rheoleiddio :	
Rhagbaratoi Cynlluniau Trafnidiaeth	1.10
Cynnal Pontydd a Waliau Cynnal	1.25
Lonydd Glas	0.20
Cartrefi gofal - man welliannau	0.50
Datblygu'r Economi - Man gynlluniau	0.10
Adnewyddu Technoleg Gwybodaeth	3.90
Rheoli Carbon	2.00
Adeiladau eraill & Systemau	2.79
Darpariaeth ar gyfer materion fyddai'n codi yn flynyddol	5.00
Darpariaeth Chwyddiant	17.75
Cyfanswm	143.82

Barn y swyddogion statudol

Y Prif Weithredwr:

Awdur yr adroddiad.

Y Swyddog Monitro:

Mae'r adroddiad yn cynnwys adolygiad ac argymhellion priodol ar gyfer dirwyn y cynllun presenol i ben a phontio at greu y cynllun olynol. Dim sylwadau pellach o safbwynt priodoldeb.

Y Pennaeth Cyllid:

Mae'r Adran Cyllid wedi cydweithredu gyda'r awdur i baratoi'r adroddiad a chadarnhaf gywirdeb y cynnwys. Credaf fod yr argymhellion yn synhwyrol yn yr amgylchiadau, hyd nes bydd cynllun newydd gerbron y Cyngor newydd.
